

Worden er nog landschapsecologen opgeleid in Nederland en Vlaanderen?

Ies Zonneveld, de nestor van de Nederlandse landschapsecologie, wordt in december 90. Zijn leerlingen gaan met pensioen.

Reorganisaties aan universiteiten hebben ertoe geleid dat in Groningen, Leiden en Amsterdam (UvA) landschapsecologie verdwijnt. De vraag komt op of er nog vernieuwing is: zijn er straks nog landschapsecologen en opleidingen voor landschapsecologen?

Ik zie nu nog opleidingen in Wageningen (WU), Utrecht (UU), milieuwetenschappen en biologie, Twente (UT/ITC), Nijmegen (RU) en Amsterdam (VU/IvM). In Antwerpen (UA) wordt gewerkt aan estuaria, restauratie-ecologie, wetlands en landschapsbehoud. In Gent (UGent) zet de huidige hoogleraar Van Eetvelde, voorzitter van IALE Europe, het werk van Antrop voort. Buiten de universiteiten wordt veel toepassingsgericht landschapsecologisch onderzoek gedaan – variërend van basaal veldonderzoek, aardobservatie en *remote sensing* tot beleidsgericht onderzoek – en er is vraag naar landschapsecologen bij onder meer Alterra, Deltares, KWR en in Vlaanderen bij het INBO en VITO. De instituten werken samen en ze leiden ook MSc studenten en PhDs op.

Als ik LANDSCHAP lees, zie ik veel Wageningse bijdragen, een beperkt aantal uit Utrecht, Nijmegen en Amsterdam (VU/IvM) en weinig van elders. De kwaliteit is goed. Maar het is verontrustend dat de Nederlandse landschapsecologie organisatorisch zo lijkt te versmallen.

Waar kunnen studenten nog terecht om de traditie van het landschapsonderzoek voort te zetten? Ik zie vier inhoudelijke onderzoeksclusters:

- wetlands, rivieren en ecohydrologie: RU, VU/IvM, UU (biologie en milieuwetenschappen), UA, INBO, KWR;
- ruimtelijke processen en ecosysteemonderzoek: UT/ITC, WU, Alterra, UU-milieuwetenschappen, VU/IVM, VITO;

- landschapsontwikkeling en behoud: WU, Alterra, UGent, UA;
- klimaatveranderingen en ecosystem services: WU, Alterra, VU/IvM.

Hebben we daarmee in Nederland en Vlaanderen in de toekomst voldoende capaciteit om maatschappelijke vragen op het gebied van landschapsecologie te beantwoorden? Inhoudelijk zijn de methoden van waarneming, de beschikbare data en analyses drastisch aan het veranderen met het beschikbaar komen van nieuwe DNA-technieken, slimme chips, *citizen science*, Galileo en vrij beschikbare *remote sensing* data (Nederlands satellietportaal, NSO). Wat studenten nu moeten leren over gegevens verzamelen en verwerking verschilt hemelsbreed van twintig jaar geleden. De technieken zijn compleet veranderd. Er zijn veel Europese onderzoeksvragen in Horizon 2020 die geïntegreerde landschapsecologische kennis vragen. Heel praktisch: waar kunnen ecologiestudenten afstuderen in *remote sensing* technieken? Onderzoek en onderwijs worden de komende jaren overgenomen door een nieuwe generatie en de vraag is of die de visie, kennis en vaardigheden hebben die nodig zijn voor de toekomst.

Inhoud gaat nooit zonder organisatie. Houden bezuinigingen, leerstoelplannen en herstructureringen rekening met landschapsecologie? Hoe wordt landschapsecologie betrokken in benoemingen (UU), reorganisaties (VU) en structuurcommissies (WU)? Het WLO-bestuur heeft regelmatig zijn invloed doen gelden bij universiteitsbesturen en er zijn WLO-leerstoelen ingesteld. WLO en IALE zouden zich ook nu moeten inzetten om het belang van landschapsecologie als wetenschapsgebied te bepleiten en zo de toekomst als opleiding en vakgebied veilig te stellen. Dat vraagt van de Nederlandse landschapsecologen een visie op de toekomst van het vakgebied.

ROB JONGMAN (MET DANK AAN JACQUES DE SMIDT)

